

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 29. ТОМ 3
ISSUE 29. VOLUME 3

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 7 from 21.05.2020)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya]. – Drohobych: Publishing House „Helvetica”, 2020. – Issue 29. Volume 3. – 274 p.

The publication is intended for those who is interested in the High School Pedagogics and psychology, philology, art development.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University), Corresponding Member (International Academy of Pedagogical Education); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Andrieiev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Haliv** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Deputy Dean of the Faculty of Folk Instruments (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomria** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Kvas** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department (Higher School of Ivan Franko National University of Lviv); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department (Uzhhorod National University); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiiv** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **Y. Medvedik** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Ivan Franko National University of Lviv), Professor of the Department (Drohobych State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department (Ivan Franko State Drohobych Pedagogical University); **M. Pawlak** – Dr. habil. in Philology, Professor (Poland); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of History, Associate Professor, Head of the Chair (Bogdan Khmelnytskyi State Pedagogical University); **I. Stashevska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine, Academician (International Academy of Pedagogical Education); **A. Stashevskiyi** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine, Academician (International Academy of Informatization); **Y. Stetsyk** – Doctor of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banská Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor, (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **B. Yanishyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University)

Reviewers:

O. Astafjev – Doctor of Philology, Professor of Literature Theory, Comparative Literature and Literary Work Department of Philology Institute Kyiv of ational Taras Shevchenko University; **H. Padalka** – Doctor of Education, Professor of piano performance and artistic culture Department of Art Institute National Pedagogical Dragomanov University; **N. Skotna** – Doctor of Phylosophy, Professor, Head of Applied Psychology Department, Rector of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University.

The collection is included in such international databases as Index Copernicus International.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.afhn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.
Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@afhn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2020
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2020

УДК 81'373.46
DOI

Світлана МАТВЄЄВА,
orcid.org/0000-0002-8357-9366
кандидат філологічних наук, доцент,
професор кафедри прикладної лінгвістики,
порівняльного мовознавства та перекладу
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(Київ, Україна) sam141175@gmail.com

ЮРИДИЧНИЙ ТЕРМІН У СУЧАСНОМУ ТЕРМІНОЗНАВСТВІ ТА ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Статтю присвячено вивченню змісту поняття «юридичний термін» з позицій сучасного термінознавства та юриспруденції. Автор доводить, що сучасне розуміння терміну міститься в багатьох словниках, нормативних документах, при цьому всі джерела такої інформації відрізняються за якістю дефініцій і глибиною розуміння й пояснення цього мовного та наукового явища.

Останні дослідження в галузі термінології окреслили суттєво новий підхід до розуміння терміну, який розглядають з точки зору його ментально-семіотичних і когнітивно-фреймових складників. Саме когнітивно-семіотичний підхід до терміну забезпечує розуміння цього явища як одного з інструментів категоризації й концептуалізації професійної картини світу.

Об'єктом дослідження є юридичний термін як семантичний феномен, предметом – специфіка інтерпретації поняття «юридичний термін» в сучасній юриспруденції та термінознавстві. Метою дослідження є вивчення поняття «юридичний термін» в сучасній юриспруденції й термінознавстві. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) вивчити підходи до тлумачення й уточнити зміст поняття «термін» у вітчизняному мовознавстві; 2) дослідити та проаналізувати існуючі підходи до розуміння юридичного терміну як інструменту категоризації й концептуалізації фрагменту професійної правової дійсності та елементу юридичної техніки.

Юридичний термін як вербалізатор правового поняття є елементом системи і входить до загального термінологічного фонду національної мови. Огляд існуючих підходів до розуміння юридичного терміну з позицій лінгвістики та юриспруденції підтверджує складний і багатогранний характер цього явища. Застосувавши когнітивно-дискурсивний підхід, автор пропонує визначення юридичного терміну як слова або словосполучення, яке репрезентує фрагмент правової картини світу через вербалізацію когнітивної терміноструктури в межах юридичного дискурсу. Серед основних диференційних ознак юридичного терміну окремо акцентована увага на його співвіднесеності із когнітивною терміноструктурою правового дискурсу як системою правової комунікації.

Ключові слова: юридичний термін, термінологія, поняття, когнітивна терміноструктура, вербалізація, юридичний дискурс.

Svitlana MATVIEIEVA,
orcid.org/0000-0002-8357-9366
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department of Applied Language Studies, Comparative Linguistics and Translation
of National Pedagogical Dragomanov University
(Kyiv, Ukraine) sam141175@gmail.com

LAW TERM IN MODERN TERMINOLOGY SCIENCE AND LEGAL STUDIES

The article deals with the study of the law term concept from the standpoint of modern terminology science and legal studies. The author proves that a modern understanding of the term is contained in many dictionaries, normative documents, etc., while all sources of such information differ in the quality of definitions and the depth of understanding and explanation of this linguistic and scientific phenomenon.

Recent studies in the field of terminology have outlined a fundamentally new approach to understanding the term, which is considered from the point of view of its mental-semiotic and cognitive-frame components. It is the cognitive-semiotic approach to the term that provides an understanding of this phenomenon as one of the tools for categorization and conceptualization of the professional worldview. The object of the research is the law term as a semantic phenomenon; the subject is the specifics of the interpretation of the law term concept in modern terminology science and legal studies.

The purpose of the research is to study the law term concept in modern terminology science and legal studies. The tasks include solving of the following problems: 1) to study approaches to interpretation and clarify the term concept in the national linguistics; 2) to research and analyze existing approaches to understanding the law term as an instrument of categorization and conceptualization of a fragment of professional legal reality and an element of legal technology.

The law term as a verbalizer of a legal concept is an element of the system and is included in the general terminological fund of the national language. A review of existing approaches to understanding the law term from the perspective of linguistics and legal studies confirms the complex and multifaceted nature of this phenomenon. With the cognitive-discursive approach, the author proposes the definition of the law term as a word or phrase, presenting a fragment of the legal worldview through verbalization of the cognitive terminological structure in the framework of legal discourse. Among the main differential features of the law term, its correlation with the cognitive terminological structure of the legal discourse as a system of legal communication is in the special focus of the researcher.

Key words: law term, terminology, concept, cognitive terminological structure, verbalization, legal discourse.

Постановка проблеми. Практичне завдання з розробки та систематизації національної термінології всіх галузей потребує аналітичного опрацювання й створення теоретичного підґрунтя. Правнича термінологія є основою для функціонування багатьох державних інституцій і сфери всіх громадських відносин. Формування глобального правового тезаурусу, укладання юридичних словників, створення корпусів правничих текстів (одно- та багатомовних), вдосконалення систем автоматичної обробки та перекладу юридичних текстів – всі ці та багато інших процесів базуються на роботі з центральною одиницею професійної мови – терміном.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню юридичної термінології присвячені роботи вітчизняних лінгвістів Н. В. Артикуца, М. Я. Бріцин, М. Б. Вербенец, І. М. Гумовської, Е. Т. Дерді, І. М. Кочан, А. М. Ляшук, Я. Ю. Манжос, М. М. Паночко, Ю. Ф. Прадід, Г. А. Сергєєва, С. А. Толстої, Н. С. Трач та інших. Значну увагу цьому питанню приділяють не тільки філологи, але й юристи, розглядаючи термін «право» як один із елементів юридичної техніки та всієї законодавчої системи (роботи В. Я. Радецької, О. М. Каленюк, С. П. Кравченка, Л. І. Чулінди та інших).

Об'єктом дослідження є юридичний термін як семантичний феномен, *предметом* – специфіка інтерпретації поняття «юридичний термін» в сучасній юриспруденції та термінознавстві.

Метою дослідження є вивчення поняття «юридичний термін» в сучасній юриспруденції й термінознавстві. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

1) вивчити підходи до тлумачення й уточнити зміст поняття «термін» у вітчизняному мовознавстві;

2) дослідити та проаналізувати існуючі підходи до розуміння юридичного терміну як інструменту категоризації й концептуалізації фрагменту професійної правової дійсності та елементу юридичної техніки.

Виклад основного матеріалу. Поняття «термін» належить до загальнонаукового шару лексики, у зв'язку з чим його визначення міститься не тільки в спеціальних (лінгвістичних і галузевих),

але й у словниках загальнонавчальної лексики. Так, *Великий тлумачний словник сучасної української мови* пояснює значення слова «термін» як «слово або словосполучення, яке означає чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо» (*Великий тлумачний словник сучасної української мови*, 2005: 1444).

Відповідно до даних *Етимологічного словника української мови* лексема «термін» як «слово або словосполучення, яке точно позначає певне поняття в науці, техніці, мистецтві; запозичення із середньолатинської мови; з лат. “terminus” – «слово із чітко визначеним науковим поняттям» походить від лат. “terminus” – «пограничний (межовий) знак; закінчення, кінець, межа» (*Етимологічний словник української мови*, 2006: 554-555). *Online Etymology Dictionary* містить інформацію про те, що лексемі «термін» у значенні «слово або словосполучення, яке використовується в обмеженому або точному значенні» вперше було зафіксовано наприкінці XIV століття» (*Online Etymology Dictionary*).

Сучасне розуміння терміну міститься в багатьох словниках, нормативних документах, при цьому всі джерела такої інформації відрізняються за якістю дефініцій і глибиною розуміння й пояснення цього мовного та наукового явища. Так, *Державні стандарти України* як нормативні документи, покликані, серед іншого, унормувати з метою досягнення оптимального ступеня впорядкованості національні правила, загальні принципи та характеристики всіх можливих видів діяльності та її результатів і гармонізувати їх із міжнародними відповідниками, містять поєднання, неузгоджені в різних стандартах тлумачення поняття «термін»: «слово чи словосполучення, застосоване для позначення деякого поняття (ДСТУ 2392-94. Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення); словесне позначення певного спеціального поняття в конкретній предметній сфері (ДСТУ 5034:2008. Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять); словесне позначення певного загального поняття в конкретній предметній сфері (ДСТУ ISO 1087-1:2007. Термінологічна робота.

Словник термінів. Ч. 1. Теорія та використання» (Інформаційні, 2012: 213).

Лінгвістика як наука про мову, яка відповідає за кожне мовне явище та його тлумачення, протягом багатьох років шукає шляхи повного й коректного розуміння й однозначного тлумачення центрального поняття термінознавства – *терміну*. Неодноразові спроби сформулювати універсальне визначення цього явища не увінчалися абсолютним успіхом. Очевидно, що ця проблема ще не знайшла свого вирішення й потребує подальшої розробки через неоднозначність поняття й застосування нових підходів до його аналізу й оцінки.

Так, більшість із визначень *терміну*, які містяться в словниках лінгвістичних термінів, базуються на називанні й описі функцій, які він виконує: «слово або словосполучення, яке виражає чітко окреслене поняття з певної галузі науки, техніки, мистецтва, суспільно-політичного життя тощо» (Ганич, 1985: 306), «слова або словосполучення, які слугують найменуванням спеціальних понять якої-небудь галузі знання – науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо» (Струганець, 2000: 69), «слово або словосполучення, яке вживається для точного вираження поняття з якої-небудь галузі знання – науки, техніки, мистецтва, політики» (Єрмоленко, 2001: 183), «слово або словосполучення, яке позначає поняття певної галузі науки, техніки тощо» (Українська, 2004: 682), «слово чи сполука, що позначає поняття спеціальної сфери спілкування в науці, виробництві, техніці, мистецтві, в конкретній галузі знань чи людської діяльності» (Селіванова, 2011: 736). Однак багато з функцій, про які зазначено в цих визначеннях, властиві й нетермінологічним одиницям мови.

Останні дослідження в галузі термінології окреслили суттєво новий підхід до розуміння *терміну*, який розглядають із точки зору його ментально-семіотичних і когнітивно-фреймових складників: «Термін – це універсальна семіотична системна різноструктурна з лінгвістичного погляду одиниця (слово, словосполучення), семантика якої корелюється з науковим поняттям» (Шевченко, 2014: 178). Саме когнітивно-семіотичний підхід до *терміну* забезпечує розуміння цього явища як одного з інструментів категоризації й концептуалізації професійної картини світу.

Однією з галузей, яка охоплює багато аспектів життя людини й суспільства, є юриспруденція. Саме суспільне значення цієї науки пояснює високий рівень постійної зацікавленості дослідників у розробці принципів і методологічного забезпечення її функціонування. Серед питань, які

створюють базис та теоретико-аналітичну основу правового знання, є питання термінології, а саме змісту поняття «*юридичний термін*».

Система *юридичних термінів* (юридична термінологія) «репрезентує мовно-знакову модель правового знання та віддзеркалює рівень розвитку категоріально-поняттєвого апарату права, ступінь його розробленості в науково-правовій, нормотворчій і законодавчій сферах» (Артикуца, 2012: 53). *Юридичний термін* як вербалізатор правового поняття є елементом системи та входить до загального термінологічного фонду національної мови.

У словниках правничої лексики спостерігається два підходи до розуміння змісту поняття «*юридичний термін*»: як до мовного явища, тобто об'єкта лінгвістичного аналізу («словесне позначення поняття, яке використовується при викладі змісту закону, іншого нормативного акту» (Словник, 2018: 129), «слово або словосполучення на позначення власне правового поняття, яке відображає специфіку державно-правових явищ і має визначення (дефініцію) в юридичній літературі (законодавчих актах, юридичних словниках, науково-правових працях)» (Глосарій), «слово чи усталене словосполучення, яке виражає спеціальне поняття науки, техніки або іншої галузі людської діяльності та має дефініцію, яка розкриває ті ознаки цього поняття, які є релевантними саме для цієї галузі» (Скороходько, 2002: 68) і як до елемента юридичної техніки, тобто об'єкта дослідження юридичної науки («засіб юридичної техніки, за допомогою якого виражається і закріплюється зміст нормативно-правових приписів держави» (Юридична, 2004: 482).

Інколи словники певної правової галузі також намагаються розтлумачити поняття «*термін*» в межах окремої галузі: «терміни з державного управління – слова чи словосполучення, які покликані точно позначати поняття та їх співвідношення в межах науки і практики державного управління» (Енциклопедичний, 2010: 703). Жодна з цих інтерпретацій не додає розуміння *терміну* як вербалізатора когнітивної терміноструктури, а лише акцентує увагу на галузевій приналежності певного класу слів або на інструментальній функції *юридичного терміну*.

За визначенням Н. В. Артикуци юридичним терміном є «слово або словосполучення на позначення власне правового поняття, яке відображає специфіку державно-правових явищ (*адвокатура, арбітражний суд, інавгурація президента, позивач, правопорядок, правосуддя, юридична особа, юридичний факт, юрисдикція*) і має визначення

(дефініцію) в юридичній літературі (законодавчих актах, юридичних словниках, науково-правових працях)» (Артикуца, 2009: 39).

При цьому науковиця зауважує, що не всі юридичні терміни мають законодавчо закріплену дефініцію, через що відокремлює терміни, які обслуговують не юридичну практику, а власне правову науку. На думку Н. В. Артикуци, *юридичний термін*, який вибирається для кодифікації в законодавстві та нормативних фахових словниках, «повинен якнайточніше передавати правове поняття, мати точний і чітко визначений зміст (дефініцію), бути однозначним в межах терміносистеми, характеризуватися стилістичною нейтральністю, функціональною усталеністю, відповідати структурно-семантичним і словотвірним особливостям української мови» (Артикуца, 2012: 55). Отже, термін розглядається як носій спеціальної інформації певної професійної галузі, денотатом якого є поняття.

Дослідники права під *юридичним терміном* розуміють «словесне визначення поняття, яке використовується при викладі змісту закону, іншого нормативного акту чи нормативного договору» (Скакун, 2010: 357). Таке визначення не містить ознак наукової дефініції поняття, яке розглядається. Правознавець М. І. Любченко тлумачить юридичний термін як «слово або словосполучення, яке є узагальненим найменуванням певного правового поняття або поняття, яке не є правовим, але в результаті функціонування в сфері юриспруденції набуває специфічних змістовних відтінків, вводиться в обіг здебільшого представниками юридичної науки або законодавцем, характеризується емоційною нейтральністю та відносною стійкістю» (Любченко, 2010: 8-9). У цьому визначенні автор апелює до основних функцій, природи та характеристик *юридичного терміну*.

Проведений аналіз наявних визначень *юридичного терміну* не дає відповіді на основне запитання нової галузі термінознавства, яка активно розвивається останніми роками, – когнітивного термінознавства, що має на меті розкриття природи співвідношення термінів із ментальними одиницями спеціального знання, яке вербалізується через ці терміни. Таке розуміння *терміну* взагалі та *юридичного терміну* зокрема відкриває можливості для розробки інших підходів до усвідомлення законів наукового бачення світу, категоризації й концептуалізації фрагменту правової дійсності та мовної реалізації професійної картини світу в межах нової парадигми когнітивного знання. Завданням дослідження *терміну* з когнітивних позицій є з'ясування

шляхів взаємодії професійної дійсності, ментального уявлення й мови, а також зв'язків професійного мислення (когнітивних терміноструктур) і метамови (термінів) у процесі мовної обробки спеціальної інформації.

Когнітивна терміноструктура (як *неподільна когнітивна одиниця, яка зберігає «згорнуте» наукове знання і термінологічне уявлення*), що формується і зберігається у свідомості мовця та акумулює знання про професійну дійсність, знаходить мовну реалізацію в *терміні*, тобто в певній знаковій формі.

Як зазначає Н. Шеремета, «правничий термін скорельований із правовим поняттям як першоелементом правового знання й слугує його знаковою (мовною) моделлю, репрезентованою у звуковій і літерній формах» (Шеремета, 2013: 121). Врахування когнітивно-дискурсивних характеристик *юридичного терміну* дозволяє визначити його як *слово або словосполучення, яке репрезентує фрагмент правової картини світу через вербалізацію когнітивної терміноструктури в межах юридичного дискурсу*. Зрозуміло, що таке визначення не є вичерпним, потребує перевірки і має бути апробованим, а також може бути доповнене переліком характеристик, притаманних саме юридичному терміну.

Висновки. Правова концептосфера є однією з найпоширеніших форм організації свідомості сучасної людини й суспільства. Вербальне забезпечення цієї концептосфери вимагає особливої уваги до *юридичного терміну* як базової одиниці всього правничого корпусу національних текстів.

Огляд існуючих підходів до розуміння *юридичного терміну* з позицій лінгвістики та юриспруденції підтверджує складний і багатогранний характер цього явища. Когнітивно-дискурсивний підхід до аналізу мовних одиниць взагалі й *терміну* зокрема дозволяє говорити про *юридичний термін* як *слово або словосполучення, яке репрезентує фрагмент правової картини світу через вербалізацію когнітивної терміноструктури в межах юридичного дискурсу*. Серед основних диференційних ознак *юридичного терміну* особливе місце посідає його співвіднесеність із когнітивною терміноструктурою правового дискурсу як системою правової комунікації.

Перспективним є вивчення базових диференційних ознак терміну (номінативність, дефінітивність, однозначність, точність, відсутність експресивності, емоційності, модальності, омонімії, полісемії тощо) з позицій когнітивного термінознавства, що може призвести до нового розуміння заявлених характеристик.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артикуца Н. В. Законодавчі терміни та їх визначення. *Наукові записки НаУКМА. Том 90. Юридичні науки*. 2009. С. 39–44.
2. Артикуца Н. В. Методичний інструментарій юридичного термінознавства. *Наукові записки НаУКМА. Том 129. Юридичні науки*. 2012. С. 53–59.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
4. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. К. : Вища школа, 1985. 360 с.
5. Глосарій із законопроектування. URL: <http://lawdrafting.org/glossary/> (дата звернення: 15.04.2020).
6. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакументко, А. М. Митхненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасока, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2010. 820 с.
7. Етимологічний словник української мови: У 7 т. / гол. ред. О. С. Мельничук. Т. 5. К. : Наукова думка, 2006. 704 с.
8. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. К. : Либідь, 2001. 222 с.
9. Інформаційні ресурси. Словник законодавчої та стандартизованої термінології / уклад.: П. І. Рогова, Я. О. Чепуренко, С. М. Зозуля, І. Г. Лобановська. К. : Нілан-ЛТД, 2012. 283 с.
10. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види : автореф. канд. юр. наук. Харків, 2012. 20 с.
11. Українська мова : енциклопедія / за ред. В. М. Русанівського. К. : Українська енциклопедія, 2004. 824 с.
12. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2011. 844 с.
13. Скакун О. Ф. Теорія права і держави. К. : Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. 520 с.
14. Скороходько Е. Ф. Сучасна англійська термінологія. К. : УІЛМ, 2002. 76 с.
15. Словник складних юридичних термінів і визначень / уклад. А. Л. Терещенко, П. О. Ізуйта, І. Г. Орловська, О. О. Фаст. К. : Університет «Україна», 2018. 133 с.
16. Струганець Л. В. Культура мови. Словник термінів. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 88 с.
17. Шевченко Л. І., Дергач Д. В., Сизонов Д. Ю. Медіалінгвістика: словник термінів і понять. К. : ВПЦ «Київський університет», 2014. 380 с.
18. Шеремета Н. Правнича термінологія української мови та процеси творення. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2013. № 765. С. 120–123.
19. Юридична енциклопедія: в 6 т. Т. 6. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. К. : Укр. енцикл., 2004. 768 с.
20. Online Etymology Dictionary. URL: <https://www.etymonline.com/search?q=term> (дата звернення: 15.04.2020).

REFERENCES

1. Artykutsa N. V. (2012). *Metodychni instrumentarii yurydychnoho terminoznavstva* [Methodological tools of legal terminology]. *Naukovi zapysky NaUKMA. Tom 129. Yurydychni nauky*, 53–59 [In Ukrainian].
2. Artykutsa N. V. (2009). *Zakonodavchi terminy ta yikh vyznachennia* [Legislative terms and their definitions]. *Naukovi zapysky NaUKMA. Tom 90. Yurydychni nauky*, 39–44 [In Ukrainian].
3. Busel T. V. (ed.). (2005). *Velykyi tлумачnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [Great explanatory dictionary of modern Ukrainian]. Kyiv; Irpin : VTF “Perun” [In Ukrainian].
4. Hanych D. I., Oliinyk I. S. (1985). *Slovyk lnhvistychnykh terminiv* [Dictionary of linguistic terms]. K. : Vyscha shkola [In Ukrainian].
5. Hlosarii iz zakonoproektuvannia [Bill Drafting Glossary]. URL: <http://lawdrafting.org/glossary/> (last accessed: 15.04.2020) [In Ukrainian].
6. Kovbasiuk Yu. V., Troshchynskyi V. P., Surmin Yu. P. (ed.). (2010). *Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia* [Encyclopedic Dictionary of Public Administration]. K. : NADU [In Ukrainian].
7. Liubchenko M. I. (2012). *Yurydychna terminolohiia: poniattia, osoblyvosti, vydy* [Legal terminology: concept, features, types] : avtoref. kand. yur. nauk. Kharkiv [In Ukrainian].
8. Melnychuk O. S. (ed.). (2006). *Etymolohichni slovnyk ukrainskoi movy* [Ukrainian etymological dictionary]. U 7 t. T. 5. K. : Naukova dumka [In Ukrainian].
9. Online Etymology Dictionary. URL: <https://www.etymonline.com/search?q=term> (last accessed: 15.04.2020).
10. Rohova P. I., Chepurenko Ya. O., Zozulia S. M., Lobanovska I. H. (comp.). (2012). *Informatsiini resursy. Slovnyk zakonodavchoi ta standartyzovanoi terminolohii* [Informational resources. Dictionary of legislative and standardized terminology]. K. : Nilan-LTD [In Ukrainian].
11. Rusanivskyi V. M. (2004). *Ukrainska mova: entsyklopediia* [Ukrainian language : encyclopedia]. K. : Ukrainska entsyklopediia [In Ukrainian].
12. Selivanova O. O. (2011). *Lnhvistychna entsyklopediia* [Linguistic encyclopedia]. Poltava : Dovkillia-K [In Ukrainian].
13. Shemshuchenko Yu. S. (ed.). (2004). *Yurydychna entsyklopediia* [Legal Encyclopedia] T. 6. K. : Ukr. entsykl [In Ukrainian].
14. Sheremeta N. (2013). *Pravnycha terminolohiia ukrainskoi movy ta protsesy tvorennia* [Ukrainian legal terminology and creation processes]. *Visnyk Nats. un-tu “Lvivska politehnika”. Seriia “Problemy ukrainskoi terminolohii”*, № 765, 120–123 [In Ukrainian].
15. Shevchenko L. I., Derhach D. V., Syzonov D. Yu. (2014). *Medialnhvistyka: slovnyk terminiv i poniat* [Medialinguistics: glossary of terms and concepts]. K. : VPTs “Kyivskiy universytet” [In Ukrainian].
16. Skakun O. F. (2010). *Teoriia prava i derzhavy* [Theory of Law and State]. K. : Alerta; KNT; TsUL [In Ukrainian].
17. Skorokhodko E. F. (2002). *Suchasna anhliiska terminolohiia* [Modern English terminology]. K. : UILM [In Ukrainian].
18. Struhanets L. V. (2000). *Culture of speech. Glossary* [Kultura movy. Slovnyk terminiv]. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan [In Ukrainian].
19. Tereshchenko A. L., Izuita P. O., Orlovskaya I. H., Fast O. O. (comp.). (2018). *Slovnyk skladnykh yurydychnykh terminiv i vyznachen* [Dictionary of complex law terms and definitions]. K. : Universytet “Ukraina” [In Ukrainian].
20. Yermolenko S. Ya., Bybyk S. P., Todor O. H. (2001). *Ukrainska mova. Korotkyi tлумачnyi slovnyk lnhvistychnykh terminiv* [Ukrainian language. Brief Explanatory Dictionary of Linguistic Terms]. K. : Lybid [In Ukrainian].